

Q og A Vælg Klogt

Hvad er Vælg Klogt?

Vælg Klogt er en national kampagne, der skal hjælpe læger og patienter med at foretage valg, der giver mere sundhed for pengene.

Hvordan?

Vælg Klogt organisationen, læger og patienter sammen, vil foretage en systematisk gennemgang af udvalgte sygdomsområder for at identificere ting, der foregår i sundhedsvæsenet, hvor det er åbenlyst, at det ikke giver ekstra kvalitet for patientbehandlingen eller ligefrem skader patienterne. Gennem anbefalinger og nye retningslinjer skal det få læger og patienter til at ændre adfærd.

Hvorfor?

Op mod hver femte procedure, undersøgelse eller behandling, der i dag foretages i sundhedsvæsenet, skønnes at være overflødig eller direkte skadelig for patienterne. Meget bliver også foretaget af gammel vane: sådan plejer vi at gøre, men både læge og patient skal overveje, om en masse ekstra undersøgelser måske er spild af penge og livskvalitet. Vælg Klogt er på mange måder en kulturændring: mere er ikke altid bedre!

Har I eksempler?

Det omfatter rigtigt mange ting, lige fra dobbelt prøvetagning og gentagne skanninger, altså at der bliver taget en ny blodprøve eller ny røngten, hver gang patienten kommer på en ny afdeling, over operationer i knæ og ryg, der måske var bedre tjent med en kostplan og mere motion, og til voldsomt medicinbrug, f.eks. kemoterapi i den sidste fase af livet, som den døende egentligt ikke ønsker.

Er det så en spareøvelse?

Det er selve DNA'et i Vælg Klogt, at det så afgjort ikke er en spareøvelse. Det er en øvelse i at "gøre dumme penge til kloge penge", altså at flytte penge fra unødvendig behandling eller overbehandling til sygdomsområder, hvor der er underbehandling og sikre, at der f.eks. fortsat er råd til at give de mange flere ældre, som vi får i disse år, en behandling af en ordentlige kvalitet. Vælg Klogt er ikke en ny grønthøster, der skal erstatte tidligere modeller for effektivisering.

Vil det ikke give en masse ekstraarbejde i sundhedsvæsenet?

Det er ikke et nyt dokumentationshelvede for lægen og øvrige personale. Arbejdet bliver gjort af en ekstern organisation, og resultaterne skal stille og roligt indgå i de retningslinjer, som er en del af den daglige rutine, og som nævnt skubbe til en kulturændring, der fører til flere kloge valg.

Hvordan skal det organiseres?

Vælg Klogt er et fælles projekt mellem Danske Patienter og Lægevidenskabelige Selskaber, LVS. Vi vil etablere en organisation med delt projektledelse, og det er patientforening og videnskabeligt selskab, der sammen finder de områder, hvor der kan sættes ind med kloge valg. De råd, som kommer ud af det, er retningsgivende, og det er sundhedsvæsenet, der skal omsætte dem til handling i klinikken.

Hvorfra kommer inspirationen?

Vælg Klogt er inspireret af de Choosing Wisely programmer, som er igangsat i over 20 lande i verden. Det første program blev lanceret i 2012 i USA efter en undersøgelse, gennemført af den amerikanske lægeforening, viste, at så meget som 30 procent af de enorme amerikanske sundhedsbudgetter blev brugt på overflødige ting. En tilsvarende undersøgelse i det britiske sundhedsvæsen, der mere ligner vores, kom frem til et "overflødighedsstal" på 20 procent, og OECD regner med et generelt spild i de vestlige sundhedsvæsener på 15 procent. Derfor anslår vi, at op mod hver femte procedure, test eller behandling i Danmark er overflødig.

Hvordan fungerer Choosing Wisely programmerne?

Der er store forskelle, og det gælder for alle programmerne, at de højst er 5-6 år gamle. Derfor kniber det endnu med den tunge dokumentation for, hvor godt det virker. Men i flere lande, især Canada og Australien har programmerne vokset sig meget store og er ved at gro ind i de nationale sundhedsvæsener. I flere lande, bl.a. også Japan, breder de sig ind på universiteterne, således at Choosing Wisely bliver en del af pensum på lægeuddannelserne. Her er der altså skred i kulturforandringen.

Er det danske Vælg Klogt en kopi af de udenlandske?

De udenlandske Vælg Klogt programmer er startet og ledes af lægeorganisationer i forskellige grader af samarbejde med patientorganisationer. Det ligger i Choosing Wisely konceptet, at der skal være lægelig ledelse. Det danske Vælg Klogt program er udformet og skal ledes på lige fod mellem Lægevidenskabelige Selskaber og Danske Patienter. Det er en unik konstruktion, at læger og patienter fra dag ét sammen skal finde de relevante sygdomsområder og sammen skal definere de kloge valg.

Hvordan skal resultaterne måles?

Det danske Vælg Klogt projekt er fra starten i samarbejde med RKKP, der er Regionernes kliniske kvalitetsudviklingsprogram. De vil via databaser registrere og måle, hvilke ændringer, der sker på de sygdomsområder, som Vælg Klogt beskæftiger sig med.

Hvad er succeskriteriet?

Vi har ikke lagt os fast på bestemte procenter eller beløb, der skal flyttes. Vi har meget lidt erfaring med programmer, der fungerer uden en kommandostruktur, der pålægger modtageren at foretage ændringer. Vi stiller ikke krav, men appellerer til omtanke og sund fornuft. Men går vi ud fra, at op mod en femtedel af det, der foregår i sundhedsvæsenet, er overflødigt, så er ambitionen naturligvis, at vi ser synlig og målbare forandringer.